

Euroopan syyttäjänviraston (EPPÖ) perustamista koskevaa asetusta täydentävä lainsäädäntö

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:5

Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamista koskevaa asetusta täydentävä lainsäädäntö

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö

ISBN PDF: 978-952-259-797-7

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö	14.2.2020	
Tekijät	Lauri Rautio		
Julkaisun nimi	Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamista koskevaa asetusta täydentävä lainsäädäntö Lausuntotiivistelmä.		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:5		
Diaari/hankenumero	3/481/2018, VN/883/2018 OM006:00/2018	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-797-7	ISSN PDF	2490-1172
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-797-7		
Sivumäärä	22	Kieli	suomi
Asiasanat	Rikosoikeus, EU-tuet, tullirikokset, talousrikokset, Euroopan syyttäjänvirasto		
Tiivistelmä <p>Neuvoston asetus (EU) 2017/1939 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston perustamisessa (EPPO-asetus) annettiin 12.10.2017. Oikeusministeriön asettama työryhmä luovutti asetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevan yksimielisen mietintönsä 17.6.2019. Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausuntoa 44 taholta. Lausuntoja saapui yhteensä 17.</p> <p>Suhtautuminen mietinnön esityksiin oli yleisesti myönteistä ja suurin osa lausunnonantajista kannatti ehdotuksia. Muutamissa lausunnoissa pidettiin tärkeänä sen seikan korostamista, ettei ehdotettavilla säännöksillä ole tarkoitus muuttaa syyttäjän ja esitutkintaviranomaisten välistä kansallista työnjakoa myöskään EPPO:n toimivaltaan kuuluvissa rikosasioissa. Eniten palautetta aiheutti työryhmän säännösehdotus toimivaltaristiriitojen ratkaisemisesta EPPO:n ja kansallisen syyttäjänviranomaisen välillä. Jatkovalmistelussa toivottiin tältä osin selvennettäväksi menettelyä, jossa toimivallan jakamista koskeva valtakunnansyyttäjän päätös saatetaan Helsingin käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Lisäksi jatkovalmistelussa toivottiin paremmin huomioitavan EPPO:n laillisuusvalvonnallinen kokonaisuus ja otettavan huomioon eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin perustuslaillinen asema erityissyyttäjänä ja myös valtakunnansyyttäjän virkatoimia valvovina ylimpinä laillisuusvalvojina.</p> <p>Lausuntotiivistelmässä esitetään yhteenveto lausunnoissa esitetyistä yleisistä ja yksityiskohtaisista kannanotoista työryhmän ehdotuksiin.</p>			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun myynti/jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet	14.2.2020	
Författare	Lauri Rautio		
Publikationens titel	Lagstiftning som kompletterar förordningen om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO) Sammandrag av utlåtandena		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:5		
Diarie- /projektnummer	3/481/2018, VN/883/2018 OM006:00/2018	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-797-7	ISSN PDF	2490-1172
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-797-7		
Sidantal	22	Språk	finska
Nyckelord	Straffrätt, EU-stöd, tullbrott, ekonomiska brott, Europeiska åklagarmyndigheten		
Referat	<p>Rådets förordning (EU) 2017/1939 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO-förordningen) antogs den 12 oktober 2017. Justitieministeriets arbetsgrupp överlämnade sitt enhälliga betänkande med förslag till lagstiftning som kompletterar förordningen den 17 juni 2019. Justitieministeriet bad sammanlagt 44 instanser yttra sig om förslaget. Det inkom totalt 17 utlåtanden.</p> <p>Remissinstanserna förhöll sig i allmänhet positivt till förslagen i betänkandet och största delen av dem understödde förslagen. I några utlåtanden ansågs det vara viktigt att framhäva att de föreslagna bestämmelserna inte syftar till att ändra den nationella arbetsfördelningen mellan åklagaren och förundersökningsmyndigheterna vid behandlingen av brottmål, även om brotten skulle omfattas av EPPO:s behörighet. Mest respons gavs det om arbetsgruppens förslag till bestämmelse om avgörande av meningsskiljaktigheter som gäller utövande av behörighet mellan EPPO och den nationella åklagarmyndigheten. Det önskades att man vid den fortsatta beredningen förtydligar förfarandet enligt vilket riksåklagarens beslut om fördelning av behörigheten förs till Helsingfors tingsrätt för avgörande. Andra önskemål för den fortsatta beredningen var att man i förslaget bättre beaktar EPPO:s laglighetsövervakningshelhet samt att riksdagens justitieombudsman och justitiekanslern i statsrådet enligt grundlagen är specialåklagare och högsta laglighetsövervakare som även övervakar riksåklagarens ämbetsåtgärder.</p> <p>I denna publikation ingår ett sammandrag av remissinstansernas allmänna och mer detaljerade synpunkter på arbetsgruppens förslag.</p>		
Förläggare	Justitieministeriet		
Beställningar/ distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Työryhmän mietintö.....	6
1.2	Pyydetty ja saadut lausunnot.....	7
1.3	Lausuntojen yhteenveto.....	9
2	Yleiset huomiot työryhmän mietinnöstä	10
3	Yksityiskohtaiset huomiot työryhmän ehdotuksista	16
3.1	Laki Euroopan syyttäjänvirastosta.....	16
3.2	Laki esitutkintalain 3 luvun 10 a §:n ja 5 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	19
3.3	Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta.....	20
3.4	Laki Syyttäjälaitoksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	20
3.5	EU-luovuttamislaki ja Pohjoismainen luovuttamislaki.....	20
3.6	Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain muuttamisesta.....	20

1 Johdanto

1.1 Työryhmän mietintö

Neuvoston asetus (EU) 2017/1939 tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston perustamisessa (EPPO-asetus) annettiin 12.10.2017. Asetuksen mukaan EPPO alkaa hoitaa sille asetuksessa määrättyjä tutkinta- ja syyttämistehtäviä aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua asetuksen voimaantulopäivästä päivänä, joka vahvistetaan EPPO:n perustamisen jälkeen komission päätöksellä Euroopan pääsyyttäjän esittämästä ehdotuksesta.

Oikeusministeriö asetti 1.3.2018 työryhmän valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä, joka täydentää kyseistä neuvoston asetusta. Työryhmän esitys oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä 17.6.2019 (Euroopan syyttäjänviraston perustamista koskevaa asetusta täydentävä lainsäädäntö, mietintöjä ja lausuntoja 30/2019). Mietintö lähetettiin lausuntokierrokselle, jolla lausunnot pyydettiin toimittamaan viimeistään 30.8.2019.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi erityinen EPPO-asetuksen säännöksiä täydentävä laki Euroopan syyttäjänvirastosta (EPPO-laki). Lisäksi asetuksen säännösten johdosta ehdotetaan tehtäväksi muutoksia esitutkintalakiin, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettuun lakiin, Syyttäjälaitoksesta annettuun lakiin, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettuun lakiin (EU-luovuttamislaki), rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annettuun lakiin (Pohjoismainen luovuttamislaki) sekä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettuun lakiin.

1.2 Pyydetyt ja saadut lausunnot

Oikeusministeriö pyysi mietinnöstä lausuntoa 44 taholta. Lausuntoja saapui 17.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta, joista tähdellä merkityt (*) antoivat lausunnon:

Ahvenanmaan maakunnan syyttäjävirsto

Auktorisoidut lakimiehet ry

Eduskunnan oikeusasiamies *

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri

Helsingin hovioikeus

Helsingin käräjäoikeus *

Helsingin syyttäjänvirsto

Helsingin yliopisto / Professorit Sakari Melander ja Juha Raitio *

Itä-Suomen hovioikeus

Itä-Suomen syyttäjänvirsto

Itä-Uudenmaan syyttäjänvirsto

Julkiset Oikeusavustajat ry

Keskusrikospoliisi

Korkein oikeus (varattiin tilaisuus antaa lausunto)

Lapin syyttäjänvirsto

Länsi-Suomen syyttäjänvirsto

Länsi-Uudenmaan syyttäjävirsto

Maa- ja metsätalousministeriö

Oikeusrekisterikeskus *

Oulun käräjäoikeus *

Oulun syyttäjänvirasto
Pirkanmaan käräjäoikeus *
Pohjanmaan syyttäjänvirasto
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Poliisihallitus *
Rajavartiolaitos
Salpausselän syyttäjänvirasto
Sisäministeriö
Sisä-Suomen syyttäjänvirasto
Suomen asianajajaliitto *
Suomen lakimiesliitto
Suomen Syyttäjäyhdistys ry *
Tietosuojavaltuutetun toimisto *
Tulli *
Työ- ja elinkeinoministeriö *
Ulkoministeriö *
Vaasan hovioikeus *
Valtakunnansyyttäjänvirasto *
Valtakunnanvoudinvirasto
Valtioneuvoston oikeuskansleri *
Valtiovarainministeriö
Vantaan käräjäoikeus
Verohallinto *

1.3 Lausuntojen yhteenveto

Yleinen suhtautuminen työryhmän mietinnön ehdotuksiin oli myönteistä. Lausunnoissa pitkälti yhdyttiin työryhmän näkemyksiin Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisen tavoitteista ja pidettiin tärkeänä, että Euroopan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuviin väärinkäytöksiin voitaisiin EPPO:n perustamisella puuttua nykyistä tehokkaammin. Useat lausunnonantajat katsoivat, ettei työryhmän mietinnön perusteluihin ja ehdotettuihin asetusta täydentäviin säännöksiin ollut huomauttamista.

Ehdotetun EPPO-lain säännöksiä pidettiin lausunnoissa yleisesti perusteltuina. Muutamissa lausunnoissa pidettiin tärkeänä sen seikan korostumista, ettei ehdotettavilla säännöksillä ole tarkoitus muuttaa syyttäjän ja esitutkintaviranomaisten välistä kansallista työnjakoa myöskään EPPO:n toimivaltaan kuuluvissa rikosasioissa. EPPO:n käytössä oleviin pakkokeinoiniin ehdotettiin kahdessa lausunnossa lisättäväksi tehostettu matkustuskielto. Enemmän palautetta aiheutti työryhmän säännösehdotus toimivaltaristiriitojen ratkaisemisesta EPPO:n ja kansallisen syyttäjäviranomaisen välillä. Jatkovalmistelussa toivottiin tältä osin selvennettäväksi menettelyä, jossa toimivallan jakamista koskeva valtakunnansyyttäjän päätös saatetaan Helsingin käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Lisäksi jatkovalmistelussa toivottiin paremmin huomioitavan EPPO:n laillisuusvalvonnallinen kokonaisuus ja otettavan huomioon eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin perustuslaillinen asema erityissyyttäjänä ja myös valtakunnansyyttäjän virkatoimia valvovina ylimpinä laillisuusvalvojina.

Lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti muihin lakeihin ehdotettuihin EPPO-asetuksen säännöksiä täydentäviin säännösehdotuksiin.

2 Yleiset huomiot työryhmän mietinnöstä

Eduskunnan oikeusasiamies katsoo, että EPPO-asetus ja mietinnössä ehdotettu lainsäädäntö näyttäisivät johtavan ensimmäistä kertaa siihen, että Suomessa merkittävää julkista valtaa käyttävä taho jäisi oikeusasiamiehen perustuslaissa säädetyn valvontavallan ulkopuolelle. Niin ikään olisi oikeusasiamiehen mukaan ainutlaatuista, että oikeusasiamiehen perustuslaissa säädettyjen syyttäjänvaltuuksien käyttö olisi muuhun tahoon nähden alisteista. Oikeusasiamies pitää välttämättömänä, että mahdollisesta hallituksen esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan kannanotto. Mietinnössä on oikeusasiamiehen mukaan jäänyt pohtimatta erityisesti EPPO-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan ja ehdotetun lainsäädännön suhde oikeusasiamiehen perustuslain 109 §:n 1 momentin mukaiseen toimivaltaan. Kyseisen säännöksen oikeusasiamiehen toimivallasta mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Oikeusasiamiehen toimivalta ulottuu valtioneuvoston oikeuskansleria lukuun ottamatta kaikkeen viranomais-toimintaan. Oikeusasiamies katsoo, ettei EPPO:n perustamista koskevan asetuksen valmistelussa ole ilmeisesti kiinnitetty huomiota Suomen valtiosääntöisen järjestelmän erityispiirteisiin, jotka liittyvät ylimpien laillisuusvalvojien valtiosääntöiseen asemaan. Lissabonin sopimus saatettiin Suomessa voimaan supistetussa perustuslain säätämisyjärjestyksessä, mutta tuolloin EPPO:n asemaa arvioitiin vain valtion täysivaltaisuutta koskevan perustuslain 1 §:n ja syyttäjälaitosta koskevan 104 §:n kannalta.

Oikeusasiamiehellä on toimivalta toimituttaa esitutkinta ja tehdä syyteharkinta jokaisessa toimivaltaansa kuuluvassa laillisuusvalvonta-asiaassa. Näin ollen on mahdollista, että oikeusasiamiehen laillisuusvalvonta-asiana alkaneen toiminnan selvittelyssä syntyy epäily sellaisesta valvottavan tekemästä rikoksesta tai osallisuudesta sellaiseen rikokseen, jota on tarkoitettu EPPO-asetuksessa. Oikeusasiamies katsoo, että mietinnössä ehdotettu lainsäädäntö näyttäisi olevan EPPO:lle ilmoittamisen näkökulmasta suppeampi kuin asetuksen 24 artikla. Kyseisessä artiklassa kansallisen viranomaisen ilmoitusvelvollisuutta ei ole rajoitettu syyttäjään. Tästä seura kysymys, mikä on oikeusasiamiehen asema toisaalta EPPO-asetuksen 24 artiklassa tarkoitettuun ilmoitusmenettelyyn ja toisaalta 27 artiklassa säädettyyn menettelyyn, jossa EPPO voi ottaa kansalliselta toimivaltaiselta viranomaiselta käsiteltäväkseen mahdollisesti sen toimivaltaan kuuluvan asian. Oikeusasiamiehen valtiosääntöiseen asemaan ei sovi se, että oikeusasiamiehellä olisi velvollisuus ilmoittaa tutkittavanaan olevasta asiasta EPPO:lle. Edelleen olisi sopimatonta, että valtuutettu Euroopan syyttäjä voisi niin harmitessaan ottaa oikeusasiamiehellä tutkittavana olevan asian itselleen saatuaan jotain muuta kautta tiedon tällaisesta asiasta.

Helsingin käräjäoikeus katsoo, että mietinnössä esitetyt tavoitteet puuttua Euroopan unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin tehokkaammin ja siten vähentää niistä unionille ja jäsenvaltioille aiheutuvia taloudellisia menetyksiä, ovat kannatettavia.

Professori Juha Raition mukaan EPPO-asetusta on pidettävä perusteltuna ja sisällöltään sellaisena, jonka oikeusperustana oleva SEUT 86 artikla mahdollistaa. Tehokkuusperiaatteeseen nojautuen EU:lla on ollut toimivalta säätää EPPO-asetuksesta ja artiklaan 22 liittyvästä toimivallasta liitännäisrikosten alueella. Liitännäistoimivalta perustuu SEUT 86(1) artiklan teleologiseen eli päämäärähakuihin tulkintaan, jossa asianmukaisesti otetaan mainitun artiklan sanamuodosta ilmenevä tavoite rikostorjunnasta huomioon. Raitio toteaa, että lienee hankalaa etukäteen tyhjentävästi määrittää, mitä ovat ne rikokset, jotka liittyvät erottamattomasti unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin. Tätä on kuitenkin mietinnössä lausutuun tavoin täsmennetty ns. unionipetosdirektiivillä (EU 2017/1371) ja sitä implementoivalla kansallisella lainsäädännöllä.

Raitio korostaa, että kyse on asetuksesta, joka on ns. suoraan sovellettavaa EU-oikeutta ja joka ei siten voimaantullakseen vaadi kansallista sääntelyä. Tämä ei kuitenkaan estä ns. täydentävien kansallisten säännösten säätämistä, mikä voi toisinaan olla jopa oikeusvarmuuden eli lähinnä lainkäytön ennakoitavuuden kannalta perusteltua, kuten tässä tapauksessa. Raitio perustelee tätä tulkintaa sillä, että ns. EPPO-laissa täydennetään asianmukaisesti sellaisia EPPO-asetuksen kohtia, joita ei ole kansallisen viranomaistoiminnan näkökulmasta säädetty riittävällä tarkkuudella. Kun EPPO-lain keskeiset ehdotukset liittyvät etenkin EPPO:n henkilöstöön kuuluvien Euroopan syyttäjän sekä valtuutettujen Euroopan syyttäjien nimittämistä ja toimivaltaa koskeviin säännöksiin, voidaan linkki kansalliseen hallintoon osoittaa havainnollisesti. Raitio katsoo, että oikeusvarmuuden kannalta on ollut perusteltua säätää täydentävää lainsäädäntöä myös pakkokeinoista EPPO:n toimivallan piirissä. On EU-rikosoikeudessa käytetyn ns. vastaavuusperiaatteen mukaista, että rajat ylittävien tutkintatilanteiden osalta toisesta EPPO:n jäsenvaltiosta pyydetyn ja Suomessa tapahtuvan pakkokeinon käyttäminen olisi Suomen lain mukaan vastaavissa olosuhteissa sallittua kuin silloin, jos rikollinen teko olisi tehty Suomessa. Erityistä huomiota Raitio kiinnittäisi rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta rikoksen tekijän oikeusturvaan ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Sekä EU-tuomioistuimessa että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa on luovuttamisesta oikeuskäytäntöä. Luovuttamista koskevin osin mietintö on Raition mukaan kovin teknisluonteinen. Kokonaisuutena arvioiden Raitio ei näe ehdotuksessa perusteluineen aihetta kritiikille EU-oikeuden näkökulmasta.

Oikeusrekisterikeskus yhtyy työryhmän mietinnössä esitettyihin arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin. Syyttäjälaitoksen käytössä olevien tietojärjestelmien muuttamisesta

ja liittämisestä voi aiheutua merkittäviä kustannuksia joihin on varauduttava. Näitä kustannuksia voidaan arvioida täsmällisemmin tarkentavassa tietojärjestelmämäärityksessä.

Oulun kärjäoikeus yhtyy työryhmän näkemykseen esityksen tavoitteista ja EPPO:n perustamisen arvioiduista vaikutuksista.

Pirkanmaan kärjäoikeus yhtyy mietinnön näkemykseen, että rajat ylittävän Euroopan unionin taloudellisia etuja vahingoittavan rikollisuuden hillitsemiseksi Euroopan unioniin on perusteltua rakentaa verkostoja ja toimielimiä, jotka pystyvät koordinoimaan syyttämistoimintaa.

Poliisihallituksen mukaan EPPO-asetus ei kaikilta osin ole erityisen selkeä. EPPO:n perustamisen taustalla oleva pyrkimys Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamiseen on sinänsä kannatettava, mutta on kuitenkin oletettavaa, että EPPO:n toimivaltaan kuuluvia rikosasioita on Suomessa ollut vähäisessä määrin ja tulevaisuudessakin niiden määrä jäänee vähäiseksi. Suomelle EPPO:n toiminnalla ei liene merkittävää vaikutusta, mutta se saattaa edesauttaa Euroopan unionin tasolla näiden rikosten paljastamista, tutkintaa ja syytteeseen asettamista.

Suomen Asianajajaliitto kannattaa mietinnössä esitettyä.

Suomen Syyttäjähdistys pitää työryhmän ehdotuksia kannatettavina.

Tietosuojavaltuutetun toimisto yhtyy ehdotuksessa esitettyihin perustuslaillisiin näkemyksiin henkilötietojen suojan osalta. Kyseessä oleva asetusta ja sen tietosuojaa koskevat säännökset (artiklat 47–89) täsmentävät rikosasioiden tietodirektiivin (2016/680) säännöksiä näiltä osin, mitä voidaan pitää perustuslakivaliokunnan esittämän linjauksen (PeVL 28/2018 vp) mukaisena. Henkilötietojen suojan valvontavastuu on Euroopan tietosuojavaltuutetulla ja kansalliset valvontaviranomaiset osallistuvat valvontaan asetuksen 87 artiklassa säädetyn yhteistyön puitteissa. Kansallinen valvontaviranomainen on tietosuojalaissa (1050/2018) tarkoitettu tietosuojavaltuutettu. Kun tehtävä on uusi, tulisi siihen myös varata riittävät resurssit.

Tulli toteaa, että se on alusta asti tukenut Euroopan syyttäjänviraston perustamista ja sillä on hyvin sama näkemys mietinnön kanssa EPPO:n perustamisen tavoitteista. EPPO:n perustaminen mahdollistaa aina erikoissyyttäjän vaativiin ja usein monimutkaisiin petoksiin. EPPO:n tehokkaan toiminnan kannalta on välttämätöntä, että virastolla on käytössään riittävät resurssit erityisesti syyttäjän osallistumiseksi esitutkintayhteistyöhön jo aikaisessa vaiheessa esitutkinnan aikana. EPPO:n järjestelmästä on tulossa riittävän kattava, koska lähes kaikki jäsenmaat tulevat osallistumaan siihen.

Tällöin korostuu myös EPPO:n merkitys yhteisöpetosten torjunnan yhtenäistämässä koko unionin alueella.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) pitää työryhmän mietinnössä esitettyjä tavoitteita ja toimia merkityksellisenä osana laajempaa EU:n sääntely-ympäristön kehittämistä väärinkäyttöihin puuttumiseksi. TEM on aikaisemmin lausunut ns. unionipetosdirektiivin osalta (oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 15/2018) ja nyt ehdotettavat säännökset edistävät unionipetosdirektiivin täytäntöönpanoa ja viranomaisten parempia toimintaedellytyksiä puutua unionipetoksiin ja väärinkäyttöihin.

Ulkoministeriö toteaa, ettei sillä ole lausuttavaa asiassa.

Vaasan hovioikeus pitää työryhmän ehdotuksia perusteltuina ja katsoo, että täydentävän lainsäädännön laajuus on pääosin tarpeenmukainen. Hovioikeus yhtyy työryhmän näkemykseen EPPO:n perustamisen arvioiduista vaikutuksista. Kokonaisuutena EPPO ei merkittävästi vaikuta tuomioistuimintaan, koska perustamista koskeva asetus nojautuu pitkälti kansallisen lainsäädännön soveltamisen varaan. Riittävän informaation saatavilla olo on lainkäyttäjälle kuitenkin tärkeää.

Valtakunnansyyttäjänvirasto [1.10.2019 alkaen valtakunnansyyttäjän toimisto] katsoo, että esityksen tavoitteet vastaavat niitä näkemyksiä, joita virasto on EPPO:a koskevan valmistelun aikana esittänyt. EPPO:n perustaminen on olennaisen tärkeää EU:n taloudellisten etujen rikosoikeudelliseksi turvaamiseksi. Vaikka Suomessa ei toistaiseksi juurikaan ole käsitelty EPPO:n toimivaltaan kuuluvia rikosasioita, tulevaisuudessa tilanne saattaa muuttua. EPPO:n toimivallan edellytyksenä on rajat ylittävässä arvonalisäveropetoksissa, että rikos on tapahtunut kahden tai useamman jäsenvaltion välillä ja teosta aiheutuva kokonaisvahinko on yhteensä vähintään 10 miljoonaa euroa. Valtakunnansyyttäjänvirasto lausuu, ettei sen tiedossa ole, että tuomioistuinten käsiteltäväksi olisi Suomessa saatettu kyseisiä juttuja. Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan EPPO:n perustamisen myönteiset vaikutukset Syyttäjälaitokselle ilmenevät kokemuksena, jota suomalainen Euroopan syyttäjä saa yleisesti EPPO:n toimivallassa olevien rikosten (PIF-rikokset) paljastamisesta, selvittämisestä sekä niihin liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä. Tätä voidaan kansallisesti jakaa esitutkintaviranomaisille ja syyttäjille. PIF-rikoksiin liittyvissä jutuissa ei sinänsä ole odotettavissa kansallisten viranomaisten välisiä yhteistyöongelmia, sillä esitutkintayhteistyö sujuu nykyisin laajoissa ja vaativissa talousrikosjutuissa yleisesti arvioiden hyvin.

EPPO:n perustamisesta aiheutuvista kustannuksista valtakunnansyyttäjänvirasto toteaa, että viraston perustamisen tässä vaiheessa on edelleen avoinna, miten valtuutettujen Euroopan syyttäjien kustannukset jaetaan EPPO:n ja jäsenvaltion kesken.

EPPO maksaa heidän palkkansa siltä ajalta, kun he hoitavat EPPO:n tehtäviä, mutta esimerkiksi palkan sivukulujen maksajasta ei vielä ole tietoa.

Niin ikään EPPO:n asianhallintajärjestelmästä aiheutuvien kulujen arvioiminen on vielä mahdotonta. Tiedossa ei ole miten EPPO ja kansallinen järjestelmä linkitettäisiin EPPO:n nykyisten vaatimusten mukaisesti toisiinsa. Tulevaisuudessa tulee varmistaa, että EPPO:lla on riittävät taloudelliset resurssit toteuttaa tarvitsemansa asianhallintajärjestelmä, jolla on tarvittava rajapinta jäsenvaltioiden järjestelmiin. Suomessa ongelmia tulee muista jäsenmaista poikkeavasta järjestelmästä, jossa poliisin tietojärjestelmissä on runsaasti tietoa, jota muualla säilytetään syyttäjän asianhallintajärjestelmässä. Valtakunnansyyttäjänvirasto arvioi, että Suomi joutunee maksamaan ennakoimattomia kansallisesti aiheutuvia asianhallintajärjestelmään liittyviä kuluja siitäkin huolimatta, ettei EPPO:n toimivaltaan kuuluvia juttuja Suomessa vielä juurikaan syytetä.

Oikeuskanslerinvirasto pitää EPPO-asetusta ja sitä täydentävää kansallista lainsäädäntöä lähtökohdiltaan hyvin tarpeellisenä ja perusteltuna. Asiakokonaisuus herättää kuitenkin laillisuusvalvonnallisesta näkökulmasta vielä kysymyksiä, joiden käsittelyä olisi hyvä jatkovalmistelussa tarkentaa. EPPO:n perustamisella, EPPO-asetuksella ja sitä täydentävällä kansallisella lainsäädännöllä on vaikutusta Suomen perustuslaissa säädettyyn ylimmän laillisuusvalvonnan toimintaan sekä siihen, miten oikeusvaltio- ja laillisuusperiaatteiden ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista varmistava laillisuusvalvonta ulottuu EPPO:n toimivaltaan kuuluviin asioihin.

Perustuslain 110 §:ssä säädetään oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen perustuslaillisista tehtävistä erityissyyttäjinä, edelleen perustuslain 110 §:n perusteella laillisuusvalvonnassa oikeuskansleri ja oikeusasiamies voivat ajaa syytteitä tai määrätä syytteen nostettavaksi. Laillisuusvalvojat voivat myös määrätä suoritettavaksi esitutinnan tai poliisitutinnan. Nämä laillisuusvalvonnan asiat voivat joiltain osin kuulua myös EPPO:n toimivaltaan. Samoin on mahdollista, että perustuslain 113 ja 114 §:ssä tarkoitettu ministerisyyteasia liittyisi EPPO:n tutkittavana olevaan asiaan joko liitännäisenä tai pääasiana.

Periaatteessa EPPO:n toiminnan käynnistyminen voi tarkoittaa rajoitusta ylimpien laillisuusvalvojen sisällöllisesti samanlaisina säädettyyn laillisuusvalvontaan. Lähtökohteisesti kaikki julkisen vallan käyttö ja julkisten tehtävien hoito on Suomessa oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa, eikä tähän järjestelmään kuulu, että mikään muu taho voisi ohjata tai valvoa ylintä laillisuusvalvontaa. EPPO-asetuksessa ja työryhmän mietinnössä on selkeästi kuvattu EPPO:n riippumaton asema, toiminnan perusperiaatteet, suhde unionin tuomioistuimeen sekä toisaalta kansallisiin viranomaisiin. Oikeuskanslerinvirasto katsoo, että asetuksen ja sen oikeudellisen perustan valossa lienee selvää, että Euroopan syyttäjät toimivat riippumattomina kaikista

kansallisista viranomaisista käsitellessään toimivaltaansa kuuluvia rikosasioita. Tämä riippumaton asema koskee oikeuskanslerinviraston näkemyksen mukaan lähtökohtaisesti myös suhdetta kansallisiin ylimpiin laillisuusvalvojiin, vaikka heidän asemansa on poikkeava muista viranomaisista. Kansallisten tehtävien osalta valtuutettuina Euroopan syyttäjinä toimivat syyttäjät ovat kansallisten laillisuusvalvontamekanismien piirissä ja EPPO:n puolesta suoritettavissa tehtävissä EPPO:n ohjauksessa ja valvonassa. Niin kutsutussa kaksoishatutustilanteessa on tärkeää huolehtia, ettei siitä aiheudu laillisuusvalvontaan vajetta. Tätä olisi oikeuskanslerinviraston näkemyksen mukaan tarvetta vielä jatkovalmistelussa selvittää tarkemmin. Monitulkintaisia rajanvetotilanteita saattaa syntyä muun ohella tilanteissa, joissa laillisuusvalvojat toimivaltansa rajoissa määräävät esitutkinnan ja suorittavat syyteharkinnan esimerkiksi tuomarin epäilyssä virkarikoksessa, jossa on suoria kytköksiä EPPO:n toimivaltaan kuuluvien rikosasioiden käsittelyyn; kenen velvollisuuksiin kuuluisi kyseisissä tilanteissa mahdollisen toimivaltaristiriidan ratkaiseminen?

Oikeuskanslerinvirasto kokonaisuutena toteaa, että hallituksen esityksessä olisi perusteltua kattavasti kuvata EPPO:n laillisuusvalvonnallinen kokonaisuus, mukaan lukien eurooppalaiset instituutiot kuten Euroopan unionin tuomioistuin ja Euroopan oikeusasiamies sekä kansalliset ylimmät laillisuusvalvojat. Tällä voisi olla myönteisiä vaikutuksia luomaan pohjaa asianomaisten toimijoiden yhteistyölle ja se mahdollistaisi varautumisen edellä kuvatun kaltaisiin mahdollisiin uusiin laintulkintatilanteisiin.

Verohallinto kannattaa työryhmän ehdotuksia ja katsoo, että ehdotuksella ei ole vaikutusta Verohallinnon toimintaan.

3 Yksityiskohtaiset huomiot työryhmän ehdotuksista

3.1 Laki Euroopan syyttäjänvirastosta

Eduskunnan oikeusasiamies katsoo, että EPPO-lain 9 §:n mukainen menettely, jossa valtakunnansyyttäjän tehtävänä olisi ratkaista toimivallan käyttöä koskeva erimielisyys ei sovellu oikeusasiamiehen valtiosääntöiseen asemaan. Ehdotettu menettely johtaisi tilanteeseen jossa valtakunnansyyttäjä oikeusasiamiehen valvottavana viranomaisena voisi ratkaista myös sellaisen toimivaltaa koskevan erimielisyyden, jossa toisena osapuolena olisi oikeusasiamies.

Helsingin kärjäoikeus katsoo, että EPPO-lain toimivaltaristiriidan ratkaisemista koskevasta 9 §:stä tulisi selkeästi käydä ilmi, onko valtakunnansyyttäjän aina saatettava asia Helsingin kärjäoikeuden ratkaistavaksi. Työryhmän mietinnössä on tuotu esiin, että menettely säädettäisiin vastaavasti kuin rikosoikeudellisia menettelyitä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä sekä esitutkinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 19 §:ssä säädetään. Kyseisen säännöksen mukaan päätös rikosasian esitutkinnan tai syytetoimien siirtämisestä toisesta jäsenvaltiosta tai päinvastoin *voidaan* saattaa kärjäoikeuden käsiteltäväksi. Mietinnön perusteluja olisi hyvä täsmentää myös siltä osin, voidaanko joitain muita tahoja kuulla asiassa tai varata tilaisuus kirjallisen lausuman antamiseen. Helsingin kärjäoikeus pitää kannatettavana sitä, että toimivaltaristiriidan ratkaisemista koskevat asiat keskitettäisiin Helsingin kärjäoikeudelle kuten useiden muidenkin EU:n jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön liittyvien instrumenttien päätöksenteko. Helsingin kärjäoikeus lisäksi ehdottaa, että EPPO-lain 10 §:n luetteloon pakkokeinojen käyttämisestä EPPO-asetuksen 30 artiklan 1 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin tulisi lisätä myös tehostettu matkustuskielto.

Oulun kärjäoikeus katsoo, että työryhmä on perustellusti esittänyt EPPO-asetuksen 25 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuksi EPPO:n ja kansallisen syyttäviranomaisen toimivaltakiistan ratkaisijaksi valtakunnansyyttäjää. Kärjäoikeus arvioi, että mietinnön ehdotuksesta EPPO-lain 9 §:n 2 momentiksi saa kuvan, että valtakunnansyyttäjän päätös on aina saatettava Helsingin kärjäoikeuden ratkaistavaksi. Tätä käsitystä tukee säännöksen sanamuodon lisäksi se, että kärjäoikeuden tulisi varata EPPO:lle tilaisuus tulla kuulluksi. Kuitenkin mietinnön perusteluiden mukaisesti tarkoituksena olisi mahdollistaa muutoksenhakuoikeus valtakunnansyyttäjän päätökseen. Edellä mainittua momenttia tulisi muotoilla siten, että valtakunnansyyttäjän päätös voidaan

saattaa Helsingin kärjäoikeuden käsiteltäväksi ja EPPO:n tulisi tehdä valitus neljäntoista päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Mikäli taas lakiehdotuksen tarkoituksena on, että valtakunnansyyttäjän päätös on aina saatettava kärjäoikeuden ratkaistavaksi, tulisi sekä lakiehdotusta että perusteluja kärjäoikeuden mukaan tarkentaa tältä osin. Tällöin kysymys olisi enemmänkin valtakunnansyyttäjän esityksestä ratkaisuksi puhevallan käyttämisestä toimivallan käyttöä koskevan erimielisyyden ratkaisemisessa eikä valtakunnansyyttäjän toimivallasta päättää asia. Oulun kärjäoikeus pitää kannatettavana ehdotusta toimivaltaristiriitojen ratkaisemista koskevien asioiden keskittämistä Helsingin kärjäoikeuteen, jolle on keskitetty toimivalta monissa muissakin unionin rikosoikeudellisten instrumenttien mukaisissa tilanteissa.

Oulun kärjäoikeus esittää lisäksi, että EPPO-lain 10 §:n 1 momentin mukaiseen pakkokeinoluetteloon lisättäisiin omana mainintanaan tehostettu matkustuskielto (pakkokeinolaki 5 luku 1a §), joka on tavanomaista matkustuskieltoa ankarampi vaihtoehto. Tehostetussa matkustuskiellossa rikoksesta epäiltyyn voidaan kohdistaa teknistä valvontaa, mikä rajoittaa matkustuskieltoon määrätyn vapautta ja liikkumisoikeutta tehokkaammin. Oulun kärjäoikeus pitää kannatettavana mietinnössä esitettyä EPPO-lain rajat ylittäviä tutkintatoimenpiteitä koskevaa 11 §:ää mietinnössä esitetyillä perusteilla. Muilta osin kärjäoikeudella ei ole lisättävää tai huomautettavaa työryhmän esittämiin ratkaisuihin.

Pirkanmaan kärjäoikeus katsoo, että ehdotetun EPPO-lain 2 §:n määritelmää ”asetuksessa tarkoitettua tutkinta- ja syytetoimivaltaa” on pidettävä epämääräisenä. Tosin EPPO-asetuksenkin määrittely on epämääräinen siltä osin kuin siinä puhutaan liitännäisrikoksista ja tähän myös eduskunta kiinnitti huomiota asetuksen valmistelun yhteydessä. Mietinnön perustelut, jotka koskevat EPPO-lain 9 §:n mukaista toimivaltaristiriitojen ratkaisemista koskevaa menettelyä, tulisi täydentää tai selventää. Mietinnössä ehdotettu sanamuoto ”päätös on perusteltava ja saatettava” viittaa valtakunnansyyttäjän ratkaisun ”alistamiseen” tuomioistuimen ratkaistavaksi. Jos ehdotetun säännöksen tarkoituksena on, että valtakunnansyyttäjä pyytää aina Helsingin kärjäoikeutta ratkaisemaan onko päätös toimivaltaristiriitaa koskevassa asiassa oikea, on ehdotettua säännöstä pidettävä oikein muotoiltuna.

Pirkanmaan kärjäoikeuden mielestä olisi toivottavaa, että toimivaltaristiriitojen ratkaisemisesta koskevan ehdotuksen perusteluja täydennettäisiin siltä osin, keitä muita asiassa pidetään asianosaisina, joita mahdollisesti voidaan kuulla suullisessa käsittelyssä tai joilta pyydetään kirjallinen lausuma. Kärjäoikeus pohtii, onko jollakin taholla mahdollisuus itsenäisesti lähestyä kärjäoikeutta toimivaltaristiriitaa koskevassa asiassa ja riitauttaa valtakunnansyyttäjän ”alistamishakemus”, jos kärjäoikeus ei itse lähde EPPO:n lisäksi kuulemaan mitään tahoja. Suullista käsittelyä ei kärjäoikeuden näkemyksen mukaan tarvittaisi kuin päätöksen riitauttamistilanteissa. Edelleen nou-

see esille kysymys, onko mahdollista, että valtakunnansyyttäjä voisi siirtää toimivaltaristiriidan kohteena olevan rikoksen syyteharkinnan kesken prosessiin ja niin viedä kansallisen syyttäväviranomaisen puhevallan käyttämällä devoluutio- ja substituutio-oikeutta? Onko ehdotettavaan säännökseen piilotettu ikään kuin muutoksenhaku alituksen muodossa muutoksenhakuoikeutta kuitenkaan antamatta ja sillä perusteltu sitä, ettei käräjäoikeuden ratkaisuun tarvitse antaa muutoksenhakuoikeutta? Perusteluissa tulisi avoimesti kirjoittaa auki se, mihin käräjäoikeutta asiassa tarvitaan. Ehdotettu säännös vaikuttaa käräjäoikeuden mukaan sellaiselta, että tuomioistuin toimii lausunnon pyytäjänä Euroopan unionin tuomioistuimelta. Unionin tuomioistuimelta pyydettävän ennakkoratkaisun pyytäminen tulisi Helsingin käräjäoikeuden velvollisuudeksi ja sillä, ettei käräjäoikeuden ratkaisulle anneta muutoksenhakumahdollisuutta turvataan mietinnön mukaan se, että toimivaltaristiriitaa koskeva EPPO-asetuksen tulkintakysymys voidaan saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ehdotettu konstruktiotuntuu käräjäoikeuden mukaan teennäiseltä.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että mietinnön perusteluissa on todettu, ettei EPPO-lain tarkoituksena ole muuttaa syyttäjän asemaa suomalaisessa esitutkintajärjestelmässä. Esitutkinnan johtaminen kuuluu myös EPPO:n toimivaltaan kuuluvissa asioissa esitutkintaviranomaisille ja poliisihallituksen mielestä edellä mainittu kirjaus on tärkeä siksi, että asetuksen teksti on kauttaaltaan tutkinnan ja tutkintatoimien suorittamista koskevien mainintojen osalta epämääräinen. On lisäksi tärkeää, ettei yhtä asianomistajaa varten lähdetä luomaan erillisiä nykytilasta poikkeavia järjestelyitä ja käytäntöjä eikä muuttamaan kansallisten viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita.

Tulli pitää tärkeänä, että lain perusteluissa todetaan, ettei esityksellä ole tarkoitus muuttaa syyttäjän asemaa suomalaisessa esitutkintajärjestelmässä. Myös EPPO:n toimivaltaan kuuluvissa rikosasioissa esitutkinnan johtaminen kuuluu esitutkintaviranomaisille, ellei tutkittavana ole poliisimiehen tekemä rikos. EPPO-asetuksen johdanto-osassa todetaan, ettei asetusta vaikuta kansallisiin järjestelmiin koskien tapaa, jolla rikostutkinta on järjestetty. Myös lakiehdotuksen 5 §:ssä Euroopan syyttäjän ja valtuutetun Euroopan syyttäjän toimivaltuudet rinnastetaan siihen, mikä syyttäjän toimivalta on Suomen lain mukaan.

Vaasan hovioikeus kannattaa ehdotusta toimivaltakysymyksen ratkaisemisesta kansallisen syyttäjän ja Euroopan syyttäjänviraston välillä. Olennaista on, että toimivaltaristiriitaa koskeva kysymys ratkaistaan ajoissa ennen pääasian käsittelyä. Helsingin käräjäoikeuden valinta on perusteltu, koska sille on muutenkin keskitetty eräitä muita kansanväliseen yhteistoimintaan liittyviä asiaryhmiä. Vaasan hovioikeus kuitenkin katsoo, että lakiehdotuksen 9 §:n mukainen muutoksenhakukiello olisi selkeä poikkeus siitä periaatteesta, että ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaisuihin on muutoksenhakuoikeus. Käytännössä se, ettei käräjäoikeuden ratkaisusta olisi muutoksenha-

kuoikeutta, saattaisi aiheuttaa painetta Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun pyytämiseen. Pyytämättä jättäminen voisi myös johtaa purkuhakemuksiin. Selkeämpi vaihtoehto olisi antaa muutoksenhakuoikeus korkeimpaan oikeuteen valitusluvan kautta. Lisäksi hovioikeus pyytää jatkovalmistelussa harkitsemaan, tulisiko muutoksenhausta ainakin oikeudenkäynnin paikan osalta säätää laissa tai viittaamalla toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä annettuun lakiin.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää lakiehdotusta ja sen perusteluita kannatettavana.

Oikeuskanslerinvirasto arvioi, että ehdotetun EPPO-lain 9 §:ää olisi syytä täydentää ylimpiä laillisuusvalvoja koskevilla säännöksillä. Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen valvottaviin kuuluva valtakunnansyyttäjä ei voi ratkaista toimivaltaa kysymyksessä, jossa osapuolena on laillisuusvalvoja. Tällaista säännöstä on pidettävä perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan perustuslain vastaisena (PeVL 14/2018 vp).

3.2 Laki esitutkintalain 3 luvun 10 a §:n ja 5 luvun 1 §:n muuttamisesta

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan EPPO:n toimivaltaan kuuluvat rikokset ovat pääsääntöisesti talousrikoksia, joissa poliisi-syyttäjä -yhteistyö on perinteisesti tiiviimpää ja joissa tiedonkulkua muutoinkin varmistetaan. Kysymys EPPO:n toimivallasta voi tulla ilmi vasta tutkinnan myöhemmässä vaiheessa, jolloin ehdotettua esitutkintalain 5 luvun 1 §:n mukaisen lakiehdotuksen ilmaisua ”viipymättä” olisi tulkittava joustavasti. Ehdotetun 2 momentin yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tarkoituksena ei ole muuttaa esitutkintaviranomaisten ja syyttäjän välisen ilmoitusvelvollisuuden liittyviä menettelytapoja, vaan ilmoituksen sisältö ja toimittamistapa pysyvät ennallaan myös EPPO-liitännäisten rikosten osalta ja ilmoittaminen tapahtuu sähköisesti esitutkintaviranomaisen Patja-järjestelmästä syyttäjän Sakari-järjestelmään.

Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan esitetyt lakimuutokset ovat välttämättömiä. EPPO:n toimivallassa olevassa asiassa ei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä syyteneuvotteluun esitutkinnan aikana, ellei jo silloin ole tiedossa, että EPPO:n pysyvä jaosto hyväksyy menettelyn. EPPO-juttujen tehokas hoitaminen suomessa edellyttää myös, että poliisilla on vastaava velvollisuus ilmoittaa epäillyt PIF-rikokset syyttäjälle kuin sillä muutoinkin on vakavien rikosten osalta.

3.3 Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 10 §:n muuttamisesta

Valtakunnansyyttäjänvirasto yhtyy mietinnön valmistelussa päädyttyyn näkemykseen siitä, ettei EPPO:n toimivallassa olevassa asiassa ole tarkoituksenmukaista ryhtyä syyteneuvotteluun, ellei EPPO:n pysyvä jaosto hyväksy menettelyä kyseisessä rikosasiassa. Syyteneuvottelun tavoitteena on prosessiekonomisten säästöjen saavuttaminen rikosprosessissa. Tämän päämäärän ensimmäinen edellytys on, että menettelyyn ryhtymisellä on viimekätistä päätösvaltaa käyttävän hyväksyntä. Myös rikosprosessia kohtaan tunnettu luottamus, epäillyn oikeusturvan ohella, edellyttää lakiehdotuksen mukaista menettelyä.

3.4 Laki Syyttäjälaitoksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan laissa tulee ehdotetusti säätää siitä, että valtakunnansyyttäjä on kansallinen viranomainen EPPO:n ja kansallisen syyttäjän välisissä toimivaltakysymyksissä.

3.5 EU-luovuttamislaki ja Pohjoismainen luovuttamislaki

Valtakunnansyyttäjänviraston näkemyksen mukaan on tärkeää, että valtuutetulle Euroopan syyttäjälle säädetään toimivalta hoitaa luovuttamiseen liittyviä tehtäviä myös rajat ylittävissä tilanteissa, joita kaikki EPPO:n toimivaltaan kuuluvat asiat ovat.

3.6 Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain muuttamisesta

Oulun käräjäoikeus pitää esitettyä Euroopan syyttäjänviraston toimivaltaa koskevien asioiden julkisuutta koskevan säännöksen sisältöä sekä säännöksen sijoittamista lain 4 lukuun perusteltuna.

Valtakunnansyyttäjänvirasto katsoo, että EPPO:n ja kansallisen syyttäjän välisiä ristiriitatilanteita säätelemään on tarpeen säätää menettely, joka on selkeä ja käytännössä nopea, eli hakemusasia. Koska toimivaltaristiriitojen voidaan olettaa ilmenevän jutun alkuvaiheessa esitutkinnan aikana, on tärkeää, että laissa on mahdollisuus tuomioistuinkäsittelyyn suljetuin ovin ja asiakirjojen julkisuuden rajoittamiseen syytteen nostamiseen saakka. Ilman tällaisia säännöksiä koko esitutkinnan tarkoitus ja rikosvastuun oikea kohdentaminen voisivat vaarantua. Tämä koskisi Suomen lisäksi myös muita juttuun osallisia maita.

Verohallinto katsoo, että valtuutetun Euroopan syyttäjän ja Euroopan syyttäjän tiedonsaantioikeus tulee katettua asetuksessa tarkoitettulla tavalla ehdotukseen sisältyvillä säännöksillä. Kansallisen syyttäjän oikeudesta saada salassa pidettäviä verotustietoja säädetään Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 22 §:ssä ja verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 19 §:ssä. EPPO-asetuksen 43 artikla sekä ehdotetun EPPO-lain 14 § ulottavat tiedonsaantioikeuden koskemaan myös Euroopan syyttäjää.

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-797-7 (PDF)